

ที่ นศ ๐๐๑๘.๑/ว ๔๗๒๖

ถึง สำนักทะเบียน ทุกสำนักทะเบียน

พร้อมนี้ จังหวัดขอส่งสำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๕ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ เรื่อง ขอหารือแนวทางการปฏิบัติกรณีการออกบ้านเลขที่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ มาเพื่อทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ที่ทำการปกครองจังหวัด
กลุ่มงานปกครอง
โทร./โทรสาร ๐-๗๕๓๕-๖๑๓๓, ๐-๗๕๓๑-๐๐๙๖
www.pokkrongnakhon.com

ที่รับหนังสือ 756/
เลขรับ
วันที่ 28 ก.ค. 2558 เวลา

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอหารือแนวทางการปฏิบัติกรณีการออกบ้านเลขที่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๗๑๐๕๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

ด้วยกรมการปกครองได้ตอบข้อหารือของจังหวัดนครราชสีมาเกี่ยวกับการออกเลขที่บ้าน กรณีได้รับแจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะโดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมาย ที่กำหนดให้ต้องมีมาตรการทางกฎหมาย โดยห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดของรัฐ ในพื้นที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ทั้งในการให้บ้านเลขที่ น้ำประปา ไฟฟ้า การส่งเสริมอาชีพ การจดทะเบียน สถานประกอบการ พร้อมทั้งให้มีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ที่จัดทำบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดในที่ที่ถูกบุกรุก และให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้านเพื่อป้องกันมิให้มีการอ้างสิทธิ การขอรับบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นๆ ด้วย

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เพื่อให้การดำเนินการออกเลขที่บ้านในเขตพื้นที่ป่าไม้หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร จึงขอส่งเรื่องตอบข้อหารือของจังหวัดนครราชสีมาให้สำนักทะเบียนจังหวัด และสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ศึกษาทำความเข้าใจและถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดลเดช พัฒนรัฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ๑๘๐๕๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอหารือแนวทางการปฏิบัติกรณีการออกบ้านเลขที่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดนครราชสีมา ด่วนที่สุด ที่ นม ๐๐๑๘.๑/๑๖๙๔๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖

ตามที่ จังหวัดนครราชสีมาได้รับแจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมาย ที่กำหนดให้ต้องมีมาตรการทางกฎหมาย โดยห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดของรัฐ ในพื้นที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ทั้งในการให้บ้านเลขที่ น้ำประปา ไฟฟ้า การส่งเสริมอาชีพ การจดทะเบียน สถานประกอบการ พร้อมทั้งให้มีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ที่จัดทำบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดในที่ที่ถูกบุกรุก และให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้านเพื่อป้องกันมิให้มีการอ้างสิทธิ การขอรับบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นๆ ด้วย จึงขอหารือว่ากรณีดังกล่าวสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น จะต้องถือปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ เพียงกำหนดให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้าน เพื่อป้องกันการอ้างสิทธิเท่านั้น ซึ่งกรณีดังกล่าวสำนักทะเบียนกลางได้วางแนวทางการปฏิบัติและมาตรการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการออกเลขที่บ้านที่ได้ปลูกสร้างในที่สาธารณะหรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือกฎหมายอื่น โดยได้ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ (ฝ่ายกฎหมาย) ได้เสนอให้ที่ประชุมและคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันอังคารที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีความเห็นกรณีการพิจารณาข้อหารือของการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยมีความเห็นว่าการขอเลขประจำบ้านและการออกเลขประจำบ้านเป็นเรื่องที่ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือใช้ดุลพินิจที่จะออกหรือไม่ออกให้ได้ และกฎหมายมุ่งหมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยโดยมีเจ้าบ้านครอบครองเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นจะอยู่ ณ ที่ใด หรือผู้ปลูกสร้างจะมี

/กรรมสิทธิ์...

กรรมสิทธิ์หรือสิทธิ์ครอบครองหรือไม่ ดังนั้น การโต้แย้งคัดค้านการออกเลขประจำบ้าน ไม่มีผลเป็นการยกเว้นหน้าที่ในการขอและออกเลขประจำบ้านของเจ้าบ้านและนายทะเบียนแต่อย่างใด การออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น นายทะเบียนจึงมีหน้าที่ต้องออกทะเบียนบ้านให้แก่บ้านทุกหลังที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไม่ว่าเจ้าของบ้านจะมีสิทธิในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของบ้านหรือไม่ ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นที่สาธารณะ หรือที่ป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือกฎหมายอื่น นายทะเบียนสามารถออกเป็น “ทะเบียนบ้านชั่วคราว” ได้ โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑) ข้อ ๒๐ ทั้งนี้ การห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านตามกรณีดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ เพราะไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และอาจทำให้เกิดผลกระทบหลายประการ ทั้งด้านการเมืองการปกครอง หรืออาจทำให้เกิดปัญหามวลชน และปัญหาสิทธิมนุษยชนได้

๒. เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการขอเลขประจำบ้าน ให้ตรวจสอบว่ามีสภาพความเป็นบ้านตามนิยามความหมายคำว่า “บ้าน” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ รวมถึงการพิจารณาว่ามีหลักเกณฑ์ครบองค์ประกอบของบ้านที่ใช้เป็นที่สำหรับอยู่อาศัยจริง มีเจ้าบ้านครอบครองและมีผู้อยู่อาศัยจริงเป็นประจำ มิใช่การปลูกสร้างโดยอำพราง กรณีดังกล่าวนายทะเบียนย่อมสามารถกำหนดเลขประจำบ้าน และจัดทำทะเบียนบ้านให้กับผู้แจ้งได้

๓. การป้องกันการอ้างสิทธิในที่ดิน คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ ดังกล่าว และมีมติให้กระทรวงมหาดไทยโดยสำนักทะเบียนกลางดำเนินการให้มีการเพิ่มเติมข้อความในทะเบียนบ้านชั่วคราว เพื่อให้มีความหมายทำนองว่าทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นเอกสารเพื่อตรวจสอบทางทะเบียนเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ในที่ดิน โดยให้นายทะเบียนกำหนดเลขที่บ้าน และจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้โดยเขียนหรือประทับตรายางข้อความว่า “ทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นทะเบียนบ้านสำหรับการตรวจสอบทางทะเบียนราษฎรเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ในที่ดิน” ลงบนหน้ารายการเกี่ยวกับบ้านของแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกรณีดังกล่าว เมื่อวันอังคารที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖

๔. เมื่อมอบทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับเจ้าบ้านแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งประสานงานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดูแลที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุกปลูกสร้างบ้านดังกล่าวเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

/ทั้งนี้ ขอให้...

ทั้งนี้ ขอให้สำนักทะเบียนยึดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายดลเดช พัฒนรัฐ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖